

09.01.2026

AX210
7789/00.00/2025

Puolustusministeriö

Puolustusministeriön lausuntopyyntö 27.11.2025 (VN/10644/2024)

LUONNOKSESTA HALLITUKSEN ESITYKSEKSI SOTILASTIEDUSTELUSTA ANNETUN LAIN MUUTTAMISESTA JA SIIHEN LIITTYVIKSI LAEIKSI

1. Tausta

Puolustusministeriö on viiteasiakirjalla pyytänyt Pääesikunnan lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi sotilastiedustelusta annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi.

Esityksessä sotilastiedustelulain tietoliikennetiedustelua koskevaa sääntelyä ehdotetaan muutettavaksi siten, että tietoliikennetiedustelussa kyetään paremmin määrittämään hakuehtoja tietoliikennetiedustelun tarkemmaksi kohdentamiseksi. Sotilastiedusteluviranomaiselle mahdollistettaisiin teknisten tietojen käsittely viestintäverkon osan sekä tietoliikenteen reitittymisen ja muutosten tunnistamiseksi. Tietoliikennetiedustelusta poistettaisiin kielto käyttää viestin sisältöön meneviä hakuehtoja sekä kielto käyttää Suomessa olevaa tai oletettavasti olevaa telepääte laitetta tai -osoitetta hakuehtona. Esityksessä ehdotetaan, että muun kuin valtiollisen toimijan tietoliikenteeseen kohdistuvasta tiedustelusta ilmoittamisesta luovuttaisiin.

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uudesta tietojärjestelmätiedustelun toimivaltuudesta, jonka avulla voitaisiin hankkia tietoa sotilaallisesta tai kansallista turvallisuutta vakavasti uhkaavaan toimintaan hyödynnettävän tietojärjestelmän toiminnasta Suomessa.

Rajavartiolaitokselle ehdotetaan säädettäväksi toimivalta avustaa sotilastiedusteluviranomaista tiettyjen sotilastiedustelun tiedustelumenetelmien käytössä ja toimenpiteiden suorittamisessa. Sotilastiedusteluviranomaisen määritelmää ehdotetaan laajennettavaksi siten, että sotilastiedusteluviranomaisia olisivat tietyiltä osin myös Maa-, Meri- ja Ilmavoimat. Lisäksi sotilastiedusteluviranomaisen ulkopuoliselle mahdollistettaisiin rajatuissa tilanteissa sotilastiedusteluviranomaisen ohjauksessa ja valvonnassa toimiminen.

Sotilastiedusteluviranomaisen tiedonsaantioikeuksia ehdotetaan laajennettavaksi tilanteissa, joissa tietojen saaminen olisi välttämätöntä tiedustelutehtävän suorittamiseksi. Esityksessä ehdotetaan lisäksi teh-

täväksi yksittäisiä säädöshuoltoon liittyviä muutoksia sekä käytännön tiedustelutoiminnassa havaituista tarkennustarpeista johtuvia muutoksia.

Puolustusvoimista annettuun lakiin ehdotetaan lisättäväksi säännökset tiedonhankinnasta yleisesti saatavilla olevista lähteistä ja peitteen käyttämisestä tällaisessa tiedonhankinnassa.

Pääesikunnan lausunto on valmisteltu oikeudellisella osastolla, joka on varannut asiassa tilaisuuden lausua Pääesikunnan tiedusteluosastolle, operatiiviselle osastolle, suunnitteluosastolle ja johtamisjärjestelmäosastolle sekä puolustushaaraesikunnille. Lausuntonsa antoivat Pääesikunnan tiedusteluosasto sekä Maavoimien esikunta, Merivoimien esikunta ja Ilmavoimien esikunta.

2. Pääesikunnan lausunto

Pääesikunta pitää sotilastiedustelulain muutoksia tarpeellisina ja luonnoksen mukaisia muutoksia perusteltuina. Pääesikunnan edustajia on ollut mukana lain uudistamista valmisteleavassa työryhmässä. Lausuntoon Pääesikunta esittää hallituksen esityksen luonnoksesta seuraavat huomiot:

Kansainvälinen yhteistyö (20 §)

Pääesikunta kiinnittää huomiota sotilastiedustelulain 20 §:ään ehdotettuun muutokseen. Hallituksen esityksen luonnoksen perustelujen mukaan esitetyllä muutoksella on tarkoitus laajentaa ulkomaisen toimivaltaisen mahdollisuuksia osallistua tiedustelumenetelmien käyttöön, ei rajoittaa sitä. Nyt esitetty pykälän sanamuoto vaikuttaisi kuitenkin mahdollistavan tulkinnan, jonka perusteella mahdollisuuksia päinvastoin rajoitettaisiin nykyisestä.

Voimassa olevan sotilastiedustelulain 20 §:n mukaan *"ulkomaisella toimivaltaisella virkamiehellä on pääesikunnan tiedustelupäällikön päätöksellä oikeus Suomen alueella sotilastiedusteluviranomaisen tehtävien hoitamiseksi toimia yhteistoiminnassa sotilastiedusteluviranomaisen virkamiehen kanssa ja tämän ohjauksessa ja valvonnassa **käyttää** 22, 24, 43, 47, 51, 60 ja 66 §:ssä tarkoitettuja tiedustelumenetelmiä."*

Hallituksen esityksen luonnoksen mukaisesti esitettävässä sotilastiedustelulain 20 §:ssä on sanamuoto "käyttää" muutettu sanamuotoon "osallistua": *"Ulkomaisella toimivaltaisella virkamiehellä on pääesikunnan tiedustelupäällikön päätöksellä oikeus Suomen alueella sotilastiedusteluviranomaisen tehtävien hoitamiseksi toimia yhteistoiminnassa sotilastiedusteluviranomaisen virkamiehen kanssa ja tämän ohjauksessa ja valvonnassa oikeus **osallistua** Suomen alueella tiedustelumenetelmän käyttöön."*

Pääesikunta pyytää varmistamaan, ettei uudella sanamuodolla tosiasias-
sa rajoiteta ulkomaisen toimivaltaisen viranomaisen omien suoritus-
kykyjen itsenäistä käyttöä yhteistoiminnassa sotilastiedusteluviran-
omaisen virkamiehen kanssa ja tämän ohjauksessa ja valvonnassa. Pääesikunta esittää harkittavaksi, tulisiko 20 §:n muotoilu säilyttää voi-
massa olevaa sanamuotoa vastaavana siten, että ulkomaisella toimi-
valtaisella viranomaisella olisi jatkossakin oikeus *käyttää*, ei ainoastaan
osallistua tiedustelumenetelmän käyttöön.

Tietojärjestelmän käytön estäminen tai sen toiminnan haittaaminen va-
kavan vaaran torjumiseksi (62 a §)

Pääesikunta kiinnittää huomiota luonnoksessa ehdotetun sotilastiedus-
telulain 62 a §:n yhtenäiseen muotoiluun. Ehdotuksessa 62 a §:n en-
simmäinen lause on seuraava: *"Sotilastiedusteluviranomaisella on oi-
keus estää tietoteknisin menetelmin Suomen ulkopuolella olevan tieto-
järjestelmän käyttö sekä haitata tai muokata sen toimintaa, jos tietojär-
jestelmällä tai sen kautta voidaan aiheuttaa Suomen maanpuolustuk-
selle tai kansalliselle turvallisuudelle vakavaa vaaraa."* Säännöskohtai-
sissa perusteluissa *"voidaan aiheuttaa"* on kuitenkin muodossa *"ai-
heutetaan"* (hallituksen esityksen luonnos, s. 91). Eroavaisuus on syy-
tä korjata säännöskohtaiseen perustelutekstiin, sillä se tekee merkittä-
vän eron nyt lakiluonnokseen kirjatun muotoilun kanssa.

Ulkomailla tapahtuva sotilastiedustelu (64 §)

Pääesikunta kiinnittää huomiota ulkomailla tapahtuvaa sotilastieduste-
lua koskevaan sotilastiedustelulain 64 §:n 2 momenttiin. Sekä voimas-
sa olevan sotilastiedustelulain että hallituksen esityksen luonnoksen
mukainen sanamuoto ilmaisee:

*Muualla kuin Suomessa toteutettavasta sotilastiedustelusta ja tieduste-
lumenetelmien käytöstä päättää pääesikunnan tiedustelupäällikkö.*

Ilmaisu *"muualla kuin Suomessa"* on haasteellinen Merivoimien tiedus-
telun kannalta, sillä suuri osa Merivoimien tiedustelun tiedonhankinnas-
ta tehdään Suomen alueen ulkopuolella kansainvälisellä vesialueella.

Pääesikunta esittää harkittavaksi, että sanamuoto muutettaisiin muo-
toon *"Toisen valtion alueella toteutettavasta sotilastiedustelusta ja tie-
dustelumenetelmien käytöstä päättää pääesikunnan tiedustelupäällik-
kö."* Vaihtoehtoisesti esitetään harkittavaksi, että pykälään lisättäisiin
maininta siitä, että sotilastiedusteluviranomainen voi päättää Suomen
alueen ulkopuolella kansainvälisellä alueella toteutettavasta sotilastie-
dustelusta.

Taannehtivan luvan hakeminen (67 §, 67 b §, 69 § ja 71 §)

Pääesikunta kiinnittää huomiota hallituksen esityksen luonnoksen muotoilun selkeyteen koskien taannehtivan luvan hakemista teknisten tietojen käsittelyn, hakuehtojen määrittämisen ja tietoliikennetiedustelun osalta. Nyt esitetyissä sotilastiedustelulain 67, 67 b, 69 ja 71 §:ssä teknisten tietojen käsittelyä, hakuehtojen määrittämistä ja tietoliikennetiedustelua koskeva lupa tai päätös voi koskea myös luvan antamista tai päätöksen tekemistä edeltänyttä määrättyä aikaa, joka voi olla kuutta kuukautta pidempi. Näin ollen tallennettujen tietojen osalta päätös tai lupa voi olla pidempi kuin tulevaisuuteen sijoittuva lupa. Pääesikunta esittää harkittavaksi, tulisiko mainittuihin pykäliin lisätä tallennettujen tietojen osalta omat momenttinsa sääntelyn selkeyttämiseksi.

Tietojen luovuttaminen sotilastiedustelun tehtäviin

Hallituksen esityksen luonnoksessa sotilastiedusteluviranomaisen ja eräiden muiden viranomaisten tietojenvaihtoa esitetään laajennettavaksi velvoitteidenhoitoselvitysten laatimiseksi ja tilanteissa, joissa tietojen saaminen olisi välttämätöntä tiedustelutehtävän suorittamiseksi. Tähän liittyen Pääesikunta kiinnittää huomiota tietojen luovuttamiseen sotilastiedustelun tehtäviin rahanpesun selvittelykeskuksesta.

Puolustusvoimilla on henkilötietojen käsittelystä Puolustusvoimissa annetun lain (332/2019) 37 §:n mukaan oikeus saada sotilastiedustelutehtävien sekä rikosten estämisen ja paljastamisen suorittamiseksi salassapitosäännösten estämättä tarpeellisia tietoja muun muassa poliisin, Tullin ja Rajavartiolaitoksen henkilörekistereistä. Säännöksessä tai lain esitöissä ei määritellä kyseisten viranomaisten henkilörekisterejä tarkemmin. Oikeudellisesti epäselvä tilanne on havaittu pyydettyäessä tietoja Keskusrikospoliisin rahanpesun selvittelykeskuksesta. Rahanpesun selvittelykeskuksesta annetun lain (445/2017) 4 §:n 4 momentin mukaan *”rahanpesurekisterin tietoja saa käyttää ja luovuttaa salassapitosäännösten estämättä vain rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen ja sen rikoksen, jolla rahanpesun tai terrorismin rahoittamisen kohteena oleva omaisuus tai rikoshyöty on saatu tai saataisiin, sekä Europol-asetuksen liitteen I mukaisten rikosten estämiseksi, paljastamiseksi ja selvittämiseksi sekä tutkintaan saattamiseksi ja kansallisen turvallisuuden suojaamiseksi.”*

Vaikka Puolustusvoimilla on oikeus saada tietoja poliisin henkilörekistereistä henkilötietojen käsittelystä Puolustusvoimissa annetun lain perusteella, ei rahanpesun selvittelykeskuksesta annetun lain perusteella tietoja voisi yksiselitteisesti luovuttaa sotilastiedustelun tehtäviin. Pää-

esikunta esittää tarkasteltavaksi rahanpesun selvittelykeskuksesta annettua lakia ja harkitsemaan lisäystä, jonka perusteella rahanpesurekisterin tietoja saisi käyttää ja luovuttaa myös maanpuolustuksen tarpeisiin. Tällaisella kirjauksella selkeytettäisiin nyt vallitsevaa epäselvää tulkintatilaa.

3. Lopuksi

Pääesikunta pyytää puolustusministeriötä sotilastiedustelulain muutosten jatkovalmistelussa kiinnittämään huomiota edellä lausuttuun.

Asiaa Pääesikunnassa hoitaa sotilaslakimies Aleksi Sarasmaa (aleksi.sarasmaa[at]mil.fi, p. 0299 500 815).

Pääesikunnan päällikkö
Kenraaliluutnantti

Vesa Virtanen

Puolustusvoimien asessori
Varatuomari, OTL

Tuija Sundberg

Tämä asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu.

LIITTEET

JAKELU

TIEDOKSI

PE TIEDOS
MAAVE
MERIVE
ILMAVE